

Dluhopisy a další cenné papíry

Cenné papíry (BP507Zk), podzim 2021

Dluhopisy

- **Dluhové (obligační) cenné papíry (CP)**
- Úprava v zákoně č. 190/2004 Sb., o dluhopisech (DluhZ)
- Zákonná definice v § 2 odst. 1 DluhZ (formální a materiální prvky)
- **Dluhopis** = cenný papír, do něhož je inkorporována povinnost emitenta platit za poskytnutou jistinu úroky a zpravidla ke stanovenému datu (tzv. splatnosti dluhopisu) pak jeho vlastníku jistinu vrátit.
- Další práva: právo na výnos dluhopisu, práva týkající se schůze vlastníků
- Emitenti nejsou pod dohledem ČNB

Náležitosti dluhopisu

- **Vždy musí být zastupitelné** (zastupitelný CP viz § 516 OZ)
- Listinné i zaknihované CP, listinný lze pouze ve formě na řad (§ 2 odst. 3 DluhZ)
- **Jmenovitá hodnota** = představuje výši plnění, emitent je povinen ji vyplatit k datu splatnosti dluhopisu
- **Splacení dluhopisu** = vypořádání práv z dluhopisu
- Musí obsahovat: prohlášení emitenta, že se zavazuje splatit dlužnou částku způsobem a v místě uvedeném v emisních podmínkách

Náležitosti dluhopisu

- **1) Podstatné** – údaje identifikující emitenta (§ 6 odst. 1 písm. c/ DluhZ), jmenovitá hodnota /dlužná částka/ (písm. d/), údaj o výnosu (písm. e/), datum splatnosti (písm. f/), údaje identifikující vlastníka dluhopisu (písm. g/), podpis emitenta (písm. h/)
- *Zaknihovaný dluhopis* - § 6/2 DluhZ, resp. § 6 odst. 2 písm. a) až f) a j) DluhZ
- **2) Nepodstatné** – označení „dluhopis“ (písm. a/), údaj o druhu dluhopisu (písm. b/), číselné označení dluhopisu (písm. i/), datum emise (písm. j/)
- U dluhopisů obchodovaných na veřejném trhu musí být přiděleno zvláštní mezinárodní identifikační číslo označení cenných papírů (tzv. ISIN – International Securities Identification Number).

- **Splatnost** – jednorázově, ve splátkách (§ 19 odst. 1 DluhZ), lze určit i rozhodný den (komu náleží výnos)
- **Dle délky doby od vydání do splatnosti** – krátkodobé (do 1 roku), střednědobé (1 až 10 let), dlouhodobé (nad 10 let)
- PO emitenta vést **seznam vlastníků dluhopisů** (neveřejný seznam), obdobné seznamu akcionářů (legitimační funkce)

Výnos dluhopisu

- Povinná náležitost – údaj o výši výnosu nebo způsob jejího určení (§ 6 odst. 1 písm. e/ DluhZ)
- Představován úrokovou sazbou ze jmenovité hodnoty dluhopisu – fixní (např. 8 % p. a.) či pohyblivá (např. PRIBOR + 3 %), lze stanovit i jiným způsobem
- Výnos může být také rozdíl mezi jmenovitou hodnotou a emisním kurzem (tzv. emisní disážio)

Výnos dluhopisu

- Právo na výnos z dluhopisu lze oddělit a **vtělit do kupónu** (§18 DluhZ)
- **Kupón** (§ 523 OZ) = CP k uplatnění práva na výnos z dluhopisu (ale také z akcie, zatímního listu, podílového listu), vedlejší (akcesorický) CP, nikdy nelze emitovat samostatně, forma **pouze na doručitele, listinný i zaknihovaný CP**, více splátek výnosu – více kupónů tvoří **kupónový arch**
- součástí může být i tzv. **talón** (není CP!) = poukázka na vydání dalšího kuponového archu v případě, že kupóny původně vydané s dluhopisem dojdou ještě před splatností dluhopisu.

- **Emise dluhopisů** (§ 2 odst. 3 DluhZ) = soubor dluhopisů vydávaných na základě týchž emisních podmínek, mající stejné datum emise, splatnosti a případně i stejné ISIN
- **Datum emise** (§ 519 OZ) = označení dne, ke kterému může poprvé dojít k vydání dluhopisu prvému majiteli, resp. označení dne, ke kterému může vzniknout první dluhopis dané emise
- **Emisní lhůta** = počínaje datem emise a během této lhůty je oprávněn vydat dluhopisy jedné emise v **tzv. tranších** (datum emise se nemusí shodovat s okamžikem vydání konkrétního dluhopisu), i později v emisní lhůtě
- **Objem emise** = předpokládaný objem emise (celková jmenovitá emise dluhopisu) musí být uveden v emisních podmínkách, i menší objem, nepodaří-li se mu to nebo prodlouží emisní lhůtu

Převody dluhopisů

- **Listinný dluhopis** (pouze ve formě na řad), převod dle obecné úpravy v OZ **rubopis + smlouva + předání** (§ 1103/2 OZ)
- **Zaknihovaný dluhopis** (§ 1104 OZ), evidenci supluje centrální evidence ZCP
- Rozlišovat účinky mezi převodcem a nabyvatelem (*inter partes*) a vůči emitentovi (§ 4 odst. 2 DluhZ předložení dluhopisu s nepřetržitou řadou dluhopisů)

Sběrný dluhopis

- Celou emisi lze nahradit jediným listinným dluhopisem
=> **tzv. sběrný dluhopis**, více majitelů – spoluvlastnictví (výslovně vyloučeno použití úpravy spoluvlastnictví), jednotlivé dluhopisy sběrného dluhopisu nemají povahu samostatných předmětů práv – jednotky určující výši spoluvlastnického podílu.
- **Spoluvlastník sběrného dluhopisu** = fikce vlastníka jednotlivých dluhopisů představující podíl na sběrném dluhopisu.
- Sběrný dluhopis musí být uložen u osoby oprávněné k vedení samostatné evidence investičních nástrojů podle § 93 ZPKT (centrální depozitář, OCP, banka...)
- Lex specialis k úpravě hromadné listiny (§ 524 OZ), imobilizovaného CP (§ 2413 OZ)
- Evidence spoluvlastníků sběrného dluhopisu (obdobně jako evidence vlastníků listinných dluhopisů na jméno)

Emisní podmínky (EP)

- Zásadní dokument vydávaný emitentem CP, v němž jsou upravena práva spojená s CP
- Úprava v § 8 a násl. DluhZ
- Dluhopis nabízen ve veřejné nabídce nebo přijat k obchodování na regulovaném trhu – **prospekt CP** (§ 34 ZPKT) – nahrazuje EP
- Zpřístupnění EP (§ 3 DluhZ) – „nosič informací“ (písemně na CD-ROM, e-mail, internetové stránky)
- **Změna EP** (§ 10 DluhZ) – předchozí souhlas vlastníka dluhopisu, nesouhlas vlastníka (může žádat o předčasné splacení), bez souhlasu (např. reflektování změny právní úpravy)
- **Dluhopisový program** (§ 11 DluhZ) – jediné EP pro neurčený počet emisí

Schůze vlastníků

- **Schůze vlastníků** (§ 21 a násl. DluhZ) = tzv. schůze majitelů dluhopisů, schvaluje návrhy emitenta na změnu emisních podmínek, vyřazení dluhopisu z obchodování na regulovaném trhu, účast dle rozhodného dne (§ 21a DluhZ)
- Počet hlasů = odpovídá podílu vlastníka na celkové jmenovité hodnotě nesplacené části emise.

Zvláštní druhy dluhopisů

- **Státní dluhopisy** – dluhopisy vydané ČR (též obdobné CP vydané v zahraničí)
- „státní pokladniční poukázky“ – krátkodobé státní dluhopisy
- ČR může vydat státní dluhopisy pouze – stanoví-li tak zvláštní zákon o státním dluhopisovém programu nebo jiný zákon zmocní Ministerstvo financí (MF)
- Podobné náležitosti jako u ostatních dluhopisů
- Zákaz změny EP, neuplatní se úprava schůze vlastníků
- Podobný režim – **Dluhopisy ČNB**
- **Komunální dluhopisy** – vydává územní samosprávný celek, souhlas MF, vázáno účelem, max splatnost 15 let

- Sekuritizace = proces, při kterém jsou jednotlivá aktiva (především pohledávky), která by sama o sobě byla obtížně prodávatelná, emitenta transformována na CP, se kterým je obchodováno na finančních trzích.
- Zvláštní druh CP – sekuritizovaný CP (s podkladovým aktivem)
- **Hypoteční zástavní listy** (§ 28 a násl. DluhZ)– podkladové aktivum (tzv. krytí) jsou pohledávky z hypotečních úvěrů (úvěr zajištěný zástavou), výnos je pevně dán.

- **Vyměnitelné a prioritní dluhopisy** (§ 286 a násl. ZOK)
- **Vyměnitelné dluhopisy** = majitelé si je mohou v okamžiku jejich splatnosti zvolit mezi proplacením jmenovité hodnoty dluhopisu a výměnou dluhopisu za akcie či jiný prioritní dluhopis stejného emitenta (pokud si vybere druhou z možností, ztrácí právo na proplacení jmenovité hodnoty).
- **Prioritní dluhopisy** = dluhopisy, se kterými je vedle práva na výplatu výnosu a jmenovité hodnoty dluhopisu spojeno právo přednostního úpisu akcií emitenta dluhopisu. Využitím přednostního práva nezaniká právo na proplacení dluhopisu.
- **Podřízené dluhopisy** (§ 34 odst. 1 DluhZ) – pohledávka spojená s tímto dluhopisem uspokojena až po uspokojení ostatních pohledávek

- Příklad dluhopisů, zdroj:
- <http://www.akcie-dluhopisy.eu/novecp-index-1993.htm>
- <https://dluhopisy.cz/>

Kupon

- Viz slide výše, § 523 OZ
- K uplatnění práva na výnos z CP (zejm. akcie, dluhopisy), osamostatnění práva na výnos
- Není-li právo na výnos oddělitelné, nelze kupon vydat
- Vedlejší (akcesorický) CP, odvozen od hlavních CP
- Listinný, cirkulační CP
- Zastupitelné (jsou-li vydány k zastupitelným CP)
- **Pouze jako CP na doručitele**
- **Kupónový arch** (kupóny na výnosy dle období splatnosti)
- Počet období splatnosti přesahuje počet kuponů v archu – tzv. **talón** (není CP) zakládá právo na vydání nového kupónového archu

Cenné papíry na zboží

- **Věcněprávní charakter** – zemědělský skladní list
- **Obligační charakter** – skladištní listy, náložné listy

Skladištní list (§ 2417 OZ) – smlouva o skladování, vztah mezi ukladatelem a skladovatelem – písemné potvrzení o převzetí zboží
- nahrazeno kvalifikovanou formou – skladištním listem,
inkorporována zvláštní práva na vydání skladované věci, právo svědčí vlastníku skladištního listu, **všechny formy**, neplacení skladného – možnost zadržet zboží

- **Náložný list** (§ 2572 OZ), v souvislosti se smlouvou o přepravě (odesílatel x dopravce), **inkorporuje právo na vydání věci v přepravě** => kvalifikovaná náhrada za potvrzení o převzetí věci, není v něm vtěleno vlastnické právo, vůči držiteli jen námitky vyplývající z náložného listu, **všechny formy**
- **Konosament** (námořní náložný list) – CP, námořní přeprava
- **X Nákladní list** – není CP, forma písemného potvrzení

- **Zemědělský skladní list** – v zákoně č. 307/2000 Sb., **jediný věcněprávní CP na řad, ztělesňuje vlastnické ev. zástavní právo k uskladněnému zboží, omezený okruh emitentů** (PO s licenci od MinZem k provozování zemědělského veřejného skladu), evidence – skladní knihy, **duální podoba** – 2 listiny – vlastnický list a zástavní list (odkazují na sebe)
- Převod – rubopis a předání, obě části převoditelné společně i odděleně

Cenné papíry dle zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech (ZISIF)

Podílový list

- § 115 a násl. ZISIF
- CP nebo zaknihovaný CP, **inkorporován podíl podílníka na podílovém fondu, který představuje práva podílníka plynoucí ze zákona nebo statutu podílového fondu**
- Listinný PL – forma na řad nebo na jméno
- Podílové fondy – otevřené (možnost odkoupení PL) a uzavřené
- **Statut** – základní dokument podílového fondu (změnou může dojít i ke změně druhu podílového listu).

Investiční list

- CP, do kterého je inkorporován podíl v komanditní společnosti na investiční listy (§ 170 odst. 1 ZISIF)
- Pouze forma na řad
- Vydává jej pouze investiční fond, který byl založen jako speciální druh komanditní společnosti
- Obdobné kmenovému listu v SRO

– Děkuji za pozornost!